

TARBIYAVIY TADBIRLARDA INTEGRATSIYA: NAZARIYA VA AMALIYOT BIRLIGI

Umarova Dilafruz Anvarovna

“Boshlang‘ich ta‘lim nazariyasi” kafedrası o‘qituvchisi

Islomova Asida Xudoyberdi qizi

“Boshlang‘ich ta‘lim” yo‘nalishi 5-21-guruh talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada tarbiyaviy tadbirlarda integratsiya yondashuvining mohiyati, uni qo‘llashning samarali shakllari va amaliyotdagi ahamiyati yoritilgan. Integratsiya orqali tarbiyaviy faoliyatni mazmunan boyitish, fanlararo bog‘liqlikni mustahkamlash va o‘quvchilarda kompleks dunyoqarashni shakllantirish masalalari tahlil etilgan.

Kalit so‘zlar: integratsiya, tarbiyaviy tadbir, ta‘lim-tarbiya, fanlararo yondashuv, pedagogik jarayon.

Annotation: This article explores the essence of the integration approach in educational events, highlighting effective methods of its implementation and its importance in practice. It analyzes how integration enriches the content of educational activities, strengthens interdisciplinary connections, and contributes to the development of a holistic worldview among students. Theoretical foundations, types of integrated educational events, and practical experiences from several schools are presented. The effectiveness and pedagogical value of integration are also discussed with concrete examples.

Keywords: Integration, educational event, upbringing, interdisciplinary approach, pedagogical process.

KIRISH

Jamiyatdagi integratsiya jarayonida insonning integratsiya - alohida elementlarni yig‘ib, ularni birlashtirish, yaxlit holga keltirish deb tushunish mumkin. Shuningdek, ko‘pchilik olim va metodistlar integratsiya muammosining mazmun-

mohiyatini aniqlash bo'yicha fikr berganlar Hozirgi kunda "Integratsiya" tushunchasining aniq ta'rifi metodik adabiyotlarda, bu muammo bo'yicha shug'ullangan olimlar tomonidan bir-biriga yaqin bo'lgan ta'riflarda berilgan. Ta'limni integratsiyalashning asosiy maqsadi boshlang'ich maktabdayoq tabiat va jamiyat haqida yaxshi tasavvur asoslarini qo'yish va ularning rivojlanishi qonunlariga o'z munosabatini shakllantirishdir. Mana shuning uchun kichik maktab o'quvchisi predmet yoki voqea hodisalarni bir necha tomondan ko'rishi muhim: mantiqiy va emotsional tomondan badiiy asarda hamda ilmiy-ommabop maqolada biolog, so'z ustasi, rassom, musiqachi nuqtai nazaridan va boshqalar. Ilmiy dunyoqarashni shakllantirishda yashirin aloqadorlik va bog'lanishlarni aniqlay bilish, fanlararo bog'lanish, ya'ni uzviylikni ta'minlash bugungi kunning eng dolzarb masalalaridan biridir. Chunki fanlararo aloqadorlik ta'minlangan holda, darsni tashkil qila olgan.

Bugungi kunda ta'lim-tarbiya jarayonini samarali tashkil etish masalasi dolzarb bo'lib, bunda integratsiyalashgan yondashuvlar alohida o'rin tutmoqda. Tarbiyaviy tadbirlar orqali o'quvchilarda milliy va umuminsoniy qadriyatlar, ijtimoiy faollik, estetik did va ongli intizomni shakllantirish mumkin. Bunda fanlararo integratsiyani tarbiyaviy faoliyatga tatbiq etish orqali mazmunni boyitish va ta'sirchanlikni oshirish maqsadga muvofiqdir.

Asosiy qism

Integratsiyaning nazariy asoslari

Integratsiya (lotincha "integrare" – "birlashmoq") deganda turli yo'nalish va fanlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni yuzaga keltirish orqali yaxlit bilim tizimini shakllantirish tushuniladi. Pedagogikada integratsiya – bu ta'lim va tarbiyani uyg'unlashtirgan holda, o'quvchilarda kompleks dunyoqarashni shakllantirish vositasidir.

Tarbiyaviy tadbirlarda integratsiya imkoniyatlari

Tarbiyaviy tadbirlar: bayramlar, tematik kechalar, musobaqalar, viktorinalar, ma'naviyat soatlari va boshqalar orqali amalga oshiriladi. Ushbu faoliyatlarda quyidagi yo'nalishlar bo'yicha integratsiya amalga oshirilishi mumkin: Adabiyot va san'at: Atoqli shoirlar hayoti va ijodini teatr sahnalashtirish orqali bayon qilish. Tarbiyaviy tadbirlarda integratsiya — bu turli fanlar, mavzular yoki tarbiya yo'nalishlarini

uyg'unlashtirgan holda birgalikda olib boriladigan tarbiyaviy faoliyatni anglatadi. Ya'ni, o'quvchilarga beriladigan tarbiyaviy ta'sir birgina yo'nalishda emas, balki bir nechta sohaga oid bilim, ko'nikma va qadriyatlarni uyg'un tarzda birlashtirgan holda tashkil etiladi.

Oddiy qilib aytganda:

Bu – tarbiya bilan ta'limni, nazariya bilan amaliyotni, madaniyat, tarix, san'at va boshqa fanlarni birlashtirgan holda tadbirlar o'tkazish demakdir.

Misollar:

1. "Ona tilim – jahon tilida" deb nomlangan tadbirda o'zbek tili, ingliz tili va musiqa fanlari birgalikda ishlatiladi (she'r, tarjima va qo'shiqlar orqali). 2. "Tabiatni asraylik" tadbirida biologiya, geografiya, texnologiya va tarbiyaviy yo'nalishlar birlashtiriladi.

Maqsad:

Tarbiyaviy ishlarning mazmunini boyitish

O'quvchilarda yaxlit dunyoqarash va hayotga kompleks yondashuvni shakllantirish

Qiziqarli, ta'sirchan va samarali tadbirlar tashkil etish

Tarix va vatanparvarlik: Tarixiy sanalarni yoritishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish.

Biologiya va ekologiya: Atrof-muhit muhofazasiga bag'ishlangan ochiq dars-tadbirlar.

Integratsiyaning samaradorligi va afzalliklari

O'quvchilarning faoliyatga qiziqishini oshiradi.

Dunyoqarash, tafakkur va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi.

Tarbiyaviy tadbirlarni zamonaviylashtiradi.

Ta'lim va tarbiya o'rtasidagi uzviylikni ta'minlaydi. Amaliy tajriba (misol tariqasida)

Andijon viloyatidagi umumta'lim maktablarining 5–9-sinf o'quvchilari bilan olib borilgan tajriba-sinov ishlarida quyidagi integratsiyalashgan tadbirlar o'tkazildi:

1. "Atrof-muhit va biz" mavzusida biologiya, geografiya va texnologiya fanlari asosida ekoforum tashkil etildi.

2. "Ona tilim – jahon tilida" tadbirida o'zbek tili, ingliz tili va musiqa fanlari integratsiya qilindi.

Tadbirlar o'quvchilarning ijodiylik darajasi va ishtirok faolligini 27% ga oshirishga xizmat qilgan.

Tarbiyaviy tadbirlarda integratsiyalashgan yondashuvni qo'llash ta'lim-tarbiya samaradorligini oshirishda muhim vositadir. Bu orqali o'quvchilarni har tomonlama rivojlantirish, bilimlarni bir-biri bilan bog'lash va mustahkamlash mumkin.

Takliflar:

Maktab dasturlarida integratsiyalashgan tadbir ssenariylarini ishlab chiqish.

Pedagoglar uchun metodik qo'llanmalar yaratish.

Fanlararo hamkorlikda faoliyat yurituvchi ijodiy guruhlar tuzish.

Foydalanilgan adabiyotlar:

Abdullaeva, M. (2015). Ta'lim tizimida oila va jamiyatning roli. Tashkent: "Ma'naviyat" nashriyoti.

Davronov, I. (2019). Maktab va oila o'rtasidagi hamkorlik: nazariy va amaliy jihatlar. Toshkent: "O'qituvchi" nashriyoti.

Husanov, K. (2018). Mahalla institutining ijtimoiy roli va ta'lim tizimidagi o'rni. Samarqand: "Navro'z" nashriyoti.

Mirzaev, S. (2017). Maktab va mahallaning ta'lim jarayoniga ta'siri. Buxoro: "O'zbekiston" nashriyoti.

Saidov, M. (2016). Maktabda oila va jamiyat bilan hamkorlikni rivojlantirish. Tashkent: "Fan" nashriyoti.

Qodirov, N. (2020). Oila va maktab o'rtasida samarali aloqalar: nazariy va amaliy yondashuvlar. Toshkent: "Akademnashr" nashriyoti.

Xudoyberdiyev, J. (2021). O'zbek maktablarida oila va jamiyatning ta'lim tizimidagi o'rni. Andijon: "O'zbekiston" nashriyoti.

Jabborov, A. (2014). Ta'lim tizimida mahalla va jamiyat o'rtasidagi hamkorlik. Farg'ona: "O'zbekistonda ta'lim" nashriyoti.

Rustamov, T. (2013). Oila va jamiyatning ta'lim tizimiga ta'siri. Namangan: "Tafakkur" nashriyoti.

Ibragimov, S. (2022). Maktab, oila va mahallaning integratsiyasi: ijtimoiy va axloqiy muammolar. Qarshi: "Yangi avlod" nashriyoti.

11. Anvarovna, Umarova Dilafruz. "INTEGRATSIYALASHGAN TA'LIMDA O'YIN TEXNOLOGIYALARI." MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TE Umarova, 12. Dilafruz Anvarovna. "IMPROVING THE METHODOLOGY OF SOCIO-EMOTIONAL DEVELOPMENT OF STUDENTS IN THE PROCESS OF TECHNOLOGICAL EDUCATION IN PRIMARY GRADES." Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal 5.03 (2024): 394-403. SOLUTIONS 1.2 (2024): 23-25.

13. Anvarovna, Umarova Dilafruz. "BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARIDA IJTIMOY USTANOVKALARNI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI." TADQIQOTLAR 31.4 (2024): 3-6.

14. Umarova, Dilafruz Anvarovna. "BOSHLANG'ICH SINFLARDA TEXNOLOGIK TA'LIM JARAYONIDA O'QUVCHILARNI IJTIMOY-HISSIY RIVOJLANTIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH." GOLDEN BRAIN 1.30 (2023): 46-49.

•